

Heller, Jan; Horyna, Břetislav

Úvodní slovo

Religio. 1993, vol. 1, iss. 1, pp. [3]-5

ISSN 1210-3640 (print); ISSN 2336-4475 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/124615>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Úvodní slovo

Držíme v rukou první číslo nového vědeckého časopisu. Už název napovídá, že se na jeho stránkách budeme setkávat s nejrůznějšími stanovisky k otázkám, jejichž společným jmenovatelem je pojem náboženství. Dnes se každému zájemci nabízí nespočet příležitostí, jak se v té či oné kvalitě seznamovat se záležitostmi náboženství. Jestliže jsme se přesto rozhodli pro nesnadnou cestu vlastního časopisu, máme pro to vážné důvody.

RELIGIO je časopis religionistický. Tím říkáme, že jeho cílem je poskytovat průřez vědní produkce oboru, jehož renesance můžeme být nejen svědky, ale i přímými účastníky. Nemálo vědců světového jména dnes konstatuje hluboký deficit, ba krizi životní a kulturní orientace. Religionistika nemůže a ani nechce vytyčovat směrníky, vyměřovat meze, zavazovat pravdami. Není normativní disciplínou s nárokem na člověka, a právě tím se odlišuje. Jakkoliv ale není totožná s těmito nároky, přesto o nich ví a dotýká se jich. Vstupuje s nimi do kontaktu na hluboké existenciální úrovni, na úrovni tázání se a hledání. Čím obepnutější je svět komunikačními sítěmi, čím sevřenější kazajkou nových technologií, čím shodnější je jeho hospodářský a politický řád, tím zřetelnější jsou rozdíly, s nimiž jednotlivé kultury odpovídají na otázku po smyslu toho všeho. Snad největší zásluhu na tom, že se náš svět dokáže uchovat jako svět různých smyslů a hodnot, různých kultur a civilizací, krátce, že dosud žijeme jako vskutku multikulturní lidstvo, mají právě náboženství.

Chceme-li se ovšem orientovat ve složitých životních a kulturních vazbách natolik, abychom se ubránili zaslepenosti tím, co je nám nejbližší, nevyhneme se osvojování znalostí pluralistické náboženské situace světa. Zde nabízí pomocnou ruku právě religionistika. Jakou však je ona sama? Zdá se, že i ona překračuje jakýsi práh. Ve své tradici žije z výsledků historických a srovnávacích výzkumů náboženství. Doba katalogizovatelných objevů je ale víceméně u konce. Přichází čas prožívání odlišností, čas kritického vyrovnávání s předpojatými hledisky, čas respektu před jiností jiných, který nevychází z ignorování ani z pouhé předmětné objektivity vědeckého popisu, nýbrž z pochopení a relativizace. Je to čas rozhovoru, v němž má své místo analýza lidského myšlení a jeho projevů se zřetelem na náboženský obsah, kam patří lidská imaginace, kde výzkum soustav náboženského myšlení a jejich významových těžisek doprovází objasňování historicky a společensky rovnoprávných způsobů koordinace lidského života s tím, co člověk pociťuje jako svůj transcendentální přesah.

Religionistika proto povede rozhovor i sama se sebou. Nemůže tak činit ani místně, ani regionálně a ani národně. Je to dimenze globální, kterou je třeba opřít o mezinárodní kontakty, odbornou literaturu, výměnu zkušeností a také o časopisy. Česká religionistika, obnovující kontinuitu se světovým

vývojem oboru, má dobrou naději vstoupit do těchto procesů prostřednictvím religionistických pracovišť na univerzitách v Praze a Brně. Oporu jí skýtá vědecká Česká společnost pro studium náboženství se sídlem v Brně, která sdružuje kvalifikované zájemce. Časopis RELIGIO, touto Společností vydávaný, by se měl stát další možností tvořivého vkladu do zpracování široké náboženské problematiky.

Časopis je otevřen všem, kteří respektují jeho základní kritérium. Tím je věcná přiměřenost výzkumů a interpretací náboženství jako v nejšířším smyslu slova kulturně konstitutivních prvků. Odmítá ideovou zášť fundamentalismů a ideologických absolutizací. Přáli bychom si, aby nový religionistický časopis přinesl užitek i vám.

Introductory word

We hold the first issue of a new scientific journal in our hands. The name of it hints that on its pages we shall encounter the most varied viewpoints to problems whose common denominator is the concept of religion. Nowadays everyone interested in this phenomenon has innumerable opportunities of getting acquainted, in this quality or that, with the matters of religion. If we have decided, despite all that, for the difficult way of our own journal, there are serious reasons for it.

RELIGIO is a journal on the study of religions. That is to say that its objective is to render a cross-section of the scientific production of the line of the renaissance of which we can be not only witnesses, but also direct participants. Not a few scholars of world renown today suggest a deep deficit, or even a crisis of the orientation of life and culture. Study of religions cannot and do not want to point out guidelines, to set limits, to oblige with truths. They are not a normative discipline with claims on man, and this is why they differ. However, they do not identify themselves with those claims, they know about them and concern them. They enter into contact with them on a deep existential level of questioning and searching. The more the world is enveloped by communication networks, the more it is squeezed by the mantle of new technologies, the more identical is its economic and political order, the more explicit are the differences with which the individual cultures answer the question of the sense of all that. Perhaps the greatest merit in the fact that our world can keep itself as a world of different meanings and values, of different cultures and civilizations, in short, that we still live as a really multicultural mankind, is that of religions.

If, however, we want to be oriented in complex living and cultural connections to such extent as to withstand the dazzlement by what stands nearest to us, we cannot avoid getting acquainted with the pluralistic religious situation of the world. And it is here that the study of religions offers a helpful hand. But what is the study of religions itself? They seem to step over some kind of threshold. In this tradition they live from the results of historical and comparative investigations into religions. The time of inventories that could be catalogued is, however, at the end. The time of living through differences, the time of critical confrontation with prejudiced viewpoints, the time of respect to the differences of others which does not start from ignoring or a mere objectivity of a scientific description, but from understanding and relativization has come. It is the time of a discussion in which there is room for the analysis of human thinking and its expressions with respect to religious content where human imagination belongs, where the investigation into the systems of religious thinking and their significance centres accompanies the clarification of historically and socially equal ways of coordinating

human life with what man feels as his transcendental overlap.

The Study of religions will, therefore, also organize a discussion with themselves. They can do so neither on local nor on regional or national basis. It is a global dimension that must be based on international contacts, special literature, exchange of experience and also on journals. Czech study of religions, renewing the continuity with the global development of this field of study, have a good hope of joining these processes through institutes for the study of religions at the universities in Prague and Brno. It finds support in the academic Czech Society for the Study of Religions in Brno which organizes interested persons engaged in the study of religions. The journal RELIGIO published by the Society should become another possibility of the creative investment in processing the broad problems of religion.

The journal is open to all who respect its basic criterion. It is the matter-of-fact adequateness of investigations and interpretations of religions as culturally constitutive elements in the broadest sense. It refuses ideational hatred of fundamentalisms and ideological absolutizations. It is our wish that the new journal for the study of religions brings benefit also to you.

JAN HELLER
BĚTISLAV HORYNA

